

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра статистики та математичних методів в економіці

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 051 «Економіка»
(шифр та найменування спеціальності)
За освітньою програмою
«Бізнес-економіка та аналітика»
(назва освітньої програми)

на тему:
«Регіональний аналіз середньої заробітної плати в Україні»

Виконавець:
студентка 4зф6/1

Цідаєва Ю. Р. _____

Науковий керівник:
к.е.н., доцент

Милашко О. Г. _____

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність проблеми. Уявімо Україну, де рівень життя істотно відрізняється залежно від того, де ви живете. У столиці та на заході країни люди заробляють значно більше, ніж на сході та півдні. Ця нерівність у заробітній платі веде до багатьох проблем, таких як міграція населення, депопуляція регіонів, соціальні та економічні негаразди. Чим же може бути актуальне дане дослідження?

По-перше, це допоможе віднайти шляхи для зменшення економічної нерівності. Тобто різкий контраст у заробітній платі між регіонами розриває країну на дві частини. Багатші регіони процвітають, а бідніші – занепадають. Це може призвести до соціальних заворушень, політичної нестабільності та загальмувати розвиток України в цілому. Низькі зарплати роблять бідні регіони непривабливими для інвесторів та нових бізнесів. Це веде до ще більшого занепаду та посилює економічну нерівність.

По-друге, це дослідження допоможе зрозуміти, як зменшити внутрішню міграцію. Люди їдуть з бідних регіонів у пошуках кращого життя, залишаючи свої сім'ї та домівки. Це шкодить як регіонам, які втрачають людський капітал, так і мегаполісам, які не справляються з напливом мігрантів. Війна з Росією ще більше загострила проблему регіональної нерівності, внутрішньої міграції та імміграції. Деякі регіони окуповані, інші – зруйновані. Це веде до масового безробіття, зниження заробітної плати та поглиблення соціальних проблем.

По-третє, в цілому дослідження направлене на пошук інструментів для покращення добробуту населення. Низька зарплата – це прямий шлях до бідності. Люди не можуть утримувати сім'ї, купувати необхідні речі та отримувати якісні освіти та медичне обслуговування. Це шкодить здоров'ю, демографії та майбутньому України.

У цілому дослідження регіонального аналізу середньої заробітної плати може допомогти: зрозуміти причини та масштаби економічної нерівності в Україні; розробити політику, спрямовану на зменшення цієї нерівності та стимулювання економічного розвитку в усіх регіонах країни; створити кращі умови життя для людей в усіх куточках України.

Мета і завдання кваліфікаційної роботи. Метою даної кваліфікаційної роботи є проведення регіонального аналізу середньої заробітної плати в Україні.

У роботі визначенні і вирішенні наступні завдання:

- 1) вивчено механізми формування, основні форми та системи заробітної плати;
- 2) проаналізовано вплив державного регулювання на рівень заробітної плати;
- 3) досліджено темпи зростання/зниження номінальної та реальної заробітної плати;
- 4) проведено аналіз середньої заробітної плати за видами економічної діяльності за 2012–2022 роки;
- 5) сформовано прогноз заробітної плати на основі аналітичного вирівнювання;

- б) визначено фактори, що впливають на диференціацію заробітної плати;
- 7) проведено аналіз регіональної та галузевої диференціації заробітної плати;
- 8) здійснено кореляційно-регресійний аналіз заробітної плати в Україні.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження є середня заробітна плата в регіонах України.

Предметом дослідження кваліфікаційної роботи є регіональні особливості диференціації середньої заробітної плати в Україні.

Методи дослідження. При виконанні кваліфікаційної роботи використовувались такі статистичні методи як: метод статистичного групування, метод відносних та середніх величин, методи аналізу рядів динаміки, метод інтегральної оцінки, кореляційно-регресійний аналіз, графічний метод. Для обробки та аналізу інформації використовувалися Microsoft Excel та Microsoft Word.

Інформаційною базою дослідження є наукові публікації вітчизняних та зарубіжних учених, нормативно-правові акти України, офіційні статистичні дані, електронні ресурси офіційних веб-сайтів Державної служби статистики та державних установ, матеріали науково-практичних конференцій, монографічних досліджень та інші фахові видання.

Структура кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи бакалавра опубліковано статтю:

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми кваліфікаційної роботи, сформульовано мету та завдання, визначено об'єкт, предмет і методи дослідження, відображено наукову новизну та практичне значення отриманих результатів.

У першому розділі кваліфікаційної роботи «**Теоретичне підґрунтя формування заробітної плати**» було досліджено теоретичні аспекти формування заробітної плати. Було розглянуто механізми, що впливають на її рівень, а також основні форми та системи оплати праці. Окрема увага була приділена впливу державного регулювання на заробітну плату.

У другому розділі кваліфікаційної роботи «**Аналіз динаміки заробітної плати в Україні**» було проведено аналіз динаміки заробітної плати в Україні за період з 2012 по 2022 роки. Досліджено темпи зростання/зниження номінальної та реальної заробітної плати, а також проведено аналіз середньої заробітної плати за видами економічної діяльності. Окрема увага була приділена прогнозуванню заробітної плати на основі аналітичного вирівнювання.

У третьому розділі кваліфікаційної роботи «**Диференціація заробітної плати по регіонах України**» було досліджено рівень диференціації заробітної плати по регіонах України. Визначено фактори, що впливають на цю диференціацію, а також проведено аналіз регіональної та галузевої диференціації

заробітної плати. Проведено кореляційно-регресійний аналіз заробітної плати в Україні.

ВИСНОВКИ

Отже, заробітна плата – це не просто цифра в трудовому договорі. Це те, що дає людям можливість жити, утримувати сім'ї, реалізовувати свої мрії. І від того, якою вона є, залежить не лише добробут людей, а й економічне процвітання країни.

Дослідження показало, що заробітна плата в Україні має ряд проблем, зокрема:

1) низький рівень: заробітна плата в Україні залишається низькою порівняно з країнами ЄС.

2) диференціація: рівень заробітної плати значно відрізняється залежно від регіону та галузі економіки.

3) низька реальна заробітна плата: незважаючи на номінальне зростання, реальна заробітна плата в Україні за останні роки знизилась.

Це негативно впливає на добробут людей тому, що багато людей не можуть задовольнити свої базові потреби через низький рівень заробітної плати. Також це має негативний вплив на розвиток економіки: низька реальна заробітна плата стримує споживчий попит і, як наслідок, економічне зростання. Соціальна справедливість також зазнає змін, оскільки значна диференціація заробітної плати веде до соціальної нерівності та посилює соціальну напругу.

У будь-якому випадку держава може вжити ряд заходів для покращення ситуації, зокрема можна виділити наступні:

1. Підвищення мінімальної заробітної плати. Це допоможе людям з низькими зарплатами жити гідно.

2. Зменшення податкового навантаження на фонд оплати праці. Це стимулюватиме роботодавців підвищувати заробітну плату своїм працівникам.

3. Стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу. Це створить нові робочі місця з конкурентною заробітною платою.

4. Інвестування в освіту та підвищення кваліфікації робочої сили. Це дозволить людям отримати більш високооплачувану роботу.

5. Розробка та реалізація регіональних програм розвитку. Це допоможе зменшити регіональну диференціацію заробітної плати.

Важливо, щоб усі суб'єкти – і держава, і роботодавці, і працівники – спільно працювали над тим, щоб зробити заробітну плату в Україні справедливою та гідною. Це дослідження є певним кроком у цьому напрямку. Воно дає нам розуміння проблем, з якими ми стикаємося, і пропонує можливі шляхи їх вирішення. Наше завдання – зробити так, щоб заробітна плата в Україні стала дійсно справедливою винагородою за працю.

Підсумовуючи проведені дослідження можна сказати, що поставлені мета та завдання були виконані, зокрема було розглянуто основні аспекти та механізми формування заробітної плати, включаючи ключові теоретичні концепції, такі як модель Мінсера. Досліджено роль держави у регулюванні

заробітної плати та підкреслено важливість зв'язку між економічною теорією та практичними політиками.

Результати цього дослідження створюють теоретичний фундамент для подальших досліджень. Аналіз ринку праці в Україні вказує на зростання заробітної плати з часом, але спостерігається зниження у 2022 році через інфляцію. Прогноз вказує на подальше зростання заробітної плати.

Диференціація заробітної плати в Україні зумовлена різними факторами, такими як стаж, кваліфікація, та сфера зайнятості. Запропоновані заходи для зменшення диференціації, такі як підвищення мінімальної заробітної плати та удосконалення системи освіти. Аналіз також дозволив ідентифікувати регіональні та галузеві відмінності в оплаті праці, що є важливим для планування політик. Кореляційно-регресійний аналіз показав зв'язки між різними факторами та рівнем заробітної плати, що може бути використано для управління персоналом та прогнозування економічного розвитку.

АНОТАЦІЯ

Цідаєва Ю. Р. «**Регіональний аналіз середньої заробітної плати в Україні**».
Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності
«051 «Економіка»»
(шифр та назва спеціальності)
за освітньою програмою «Бізнес-економіка та аналітика»
(назва освітньої програми)

Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2024.

Кваліфікаційна робота бакалавра складається з трьох розділів. Об'єктом дослідження є середня заробітна плата в регіонах України.

Проведено регіональний аналіз середньої заробітної плати в Україні. Здійснено теоретичний аналіз механізмів формування заробітної плати та впливу державного регулювання на її рівень. Досліджено зміну номінальної та реальної заробітної плати за останні десять років в Україні, а також проведено аналіз заробітної плати за видами економічної діяльності. Використано аналітичне вирівнювання для прогнозування заробітної плати. Досліджено диференціацію заробітної плати по регіонах України, включаючи аналіз факторів, що впливають на неї, регіональну та галузеву диференціацію, а також на основі кореляційно-регресійного аналізу встановлено залежність між показниками.

Ключові слова: середня заробітна плата, економічний розвиток, державне регулювання, аналітичне вирівнювання, регіональна та галузева диференціація, кореляційно-регресійний аналіз.

ANNOTATION

Tsidaeva Y. "Regional analysis of average wages in Ukraine".

Qualifying work for obtaining an educational bachelor's degree in special
051 "Economics"

for the educational program "Business economics and analytics"

Odessa National University of Economics. - Odesa, 2024.

The bachelor's qualification work consists of three sections. The object of the study is the average salary in the regions of Ukraine.

A regional analysis of average wages in Ukraine was conducted. A theoretical analysis of wage formation mechanisms and the influence of state regulation on its level was carried out. The change in nominal and real wages over the past ten years in Ukraine was studied, as well as an analysis of wages by types of economic activity. Analytical alignment was used to forecast wages. The differentiation of wages by regions of Ukraine was studied, including the analysis of factors affecting it, regional and industry differentiation, and the dependence between indicators was established on the basis of correlation-regression analysis.

Keywords: average salary, economic development, state regulation, analytical equalization, regional and industry differentiation, correlation-regression analysis.